

Сомэ миллиарди 4-м ехъу зытэфэрэ проект 50 шольырым шагъэцакIЭ

Пандемием ыпкъ къыкыкъ! Э
лофхэм язытет къин нахъ мышэ-
ми, лъэпкъ проектхэм ягъецэ-
къэн пшъэрлыгъ шъхъялэу къы-
зэрэнэжъырэр республикэм
ипашэ пэублэм хигъэунэфы-
кыгъ.

АР-м и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацье ипащэ игуадзэй Хъоткъо Санiet къызэриягъэмкэ, непэрэ мафэм ехүлэу сомэ миллиарди 4-м ехүү зытефэрэ проект 50 республикэм щаъзракэ. Ахэм ащищхэр щынныгъэм щыпхырыгъигъехэ зэрэхъурэм зэхэсигъом хэлэжъагъэхэр тегушыагъэх, мылькур зэрагъэфедэрэм, хэбзэ къулыкъухэм шугъэ къытэу ювшынр зэхажэнам, нэмыкі лъеныхъохэм анаэ атырадзагь.

Анахь къэгъэльэгъон дэгүү-
хэр зыдэшы! Эр лъэпкъ проек-
тэу «Щынэгэйончъэ ыкчи шэп-
хъэшлүхэм адиштэрэ гъогухэр»
зыфиорэм ильэцкіэн ары, аш
сомэ миллион 525,8-рэ пэуя-
гъэхъанэу щыт. Мы мылькум-

кэ Мыекъуапэрэ Яблоновскэ-
рэ ягъогухэм ащищхэм гъэ-
цеклэжынхэр ацклох. Непэ
ехъулэу гъогу километрэ 36-рэ
зэтырагъэпсыхаагь. Хыльзэхэр
зыщащчын алъэклыщт автомата-
тике шыклем тет чыплэхэр,
сурэт ыкы видео тезыхырэ
пкыыгъохэр мыш ащигъеуцу-
гъэнхэ фаеу пшъерыль щыт.
Адыгейим псөолъешынымкээ,
транспортымкээ, псэуплэ-ком-
мунальна ыкы гъогу хъызмэ-
тымкээ иминистрэу Валерий
Картамышевым къызэрэхигъэ-
щыгъэмкээ, шышхъялум и 1-м

ехъулэй къаlэк!хъэгъе ахъ-
щэр агъэфедэн гухэль щыл,
гъогу картэм иедзыгъохэр зэ-
к!е агъэцак!х, къихъашт ильз-
сим къыдыгъэлтигъе псэуа-
льэхэм япхыгъе проектнэ-смет-
нэ документацием игъехъазы-
рын фежъагъэх.

Зэпыгүй фэмынхьоу 2021-м тельтийтэгээ проектихэм ягъэцэ-кэн фежьэнхэм, пшъэрэльхэр зерифэшүүшэу зэшлэхгээнхэм афэш! Йофшлэнэир нахь агъэльэшынэу аш фэгъэзагъэхэм АР-м и Лышхьэ къафи-гъэптыаг.

— Непэ *лоштэн* нахь дгэлээшныим, мы ильэсүүм-кээ проектхэр псынкээу түүхыжынхэм ыкли шьолтырым ахьщэ тедзэхэр кынэлкэхъянхэм афэши 2021-рэ ильэсүүм тельтигээгээ проектхэм игъом

АР-м иминистрэхэм я Кабинет зичэзыу зэхэсигьоу тыгъусасэ илагъэр видеоконференциие шыкIэм тетэу кIуагъэ. Иофтхъабзэм тхъамэтагъор щизэрихъагъ Адыгэ Республика Iэм и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат. Лъэпкъ проектхэм ягъэцкIэн ары Иофыгъо шхъаIэу зытегущыIагъэхэр.

тафежъэным мэхъанэшхо и!,
— кыыуагъ Къумпъыл Мурат.

Джащ фэдэу АР-м и Лышихъэ ишьэрэлхэр зыфэгъэхъыгъагъэхэм ашыц лъэпкъ проектэу «Гъэсэнгъэм» кыдыыхэлъытэгъэ Йофтхъабзэхэр ижом гъэцэкигъэнхэр. 2020-рэ ильэсийн мы лъэныкъом сомэ миллион 866,3-рэ тырагъяко дээшт. Мыеекъуапэ щашырэ гурыт еджаплэу чыслэ 1100-рэ зилэштим иухыжын ыкли кэллээджэкло 250-рэ зычлэфэшт мыш фэдэ учреждениеу станциэу Ханскэм Ѣшлээм, мобильнэ технопаркэу «Кванториум» зыфиорэм ижээгсын, къоджэ еджаплэхэм яспортзалхэм ягъэцэлжэхъын, гъэсэнгъэм иорганизациехэм яамалхэр нахьышу шыгъэным мылькур пэлүагъэхъащт. Аш нэмийкэу сэкъатныгъэ зилэ сабийхэм гъэсэнгъэ зэрэггэгъотынним республикаем ишащэхэм анаэ тет.

Күмпіл Мурат пшъэриль къыгъеңүгъ федеральнэ гупчэм нахъ чанәү 1оf дашәнәу, программакүө къежъәхэрәм шъолтырыр нахъ чанәу ахэлэжъәнәу, аукционхәмкә эконо- мие ашыгъе ахъщәр еджапләхэм язэтгээпсыхъан пәулагъэхъанәу. Тикъэлэ шъхъаң щашырэ еджәплаклар 2021-рә ильесым кымафәм ехүлләү кызызәуахыным, район цыкло

«Михайлова» зыфиорэм гъэ-
сэныгъэм иучрежденияклем
ишын щырагъэжъэным ыккى
Тэхъутэмыйкъое районым еджа-
пшэхэр джыри щыгъэпсыгъэн-
хэм фытегъэпсыыхъэгъе лофтхъа-
бзэхэр къыдалъытэнхуу рес-
публикаем ипащэ къарыуягъ.

Лъэпкъ проектэу «Демографиен» игъэцкіэн сомэ миллиард 1,2-рэ Республикаем щын пэуягъехъащт. Ащ къыдыхэльтыагъэу Мыекъуапекіе кэлэццыкү ыыгыпіэм ишын ыкіэм фэкъуагъ, Красногвардейскэ районым мыш фэдэ псеольи З щагъэпсынэу рагъэжъэшт. Мыл Ордэнүнэм илофшіэн ригъэжъенным фэхъазыр. Станицэу Джаджэм футбол ешланпі щагъэпсы, муниципалитетхэм джыри спорткомплекси З аашын гухэль щы. Ащ нэмүкіеу сабый зэрыс унагъохэу гъот макіэ зилем хатагчийн атефэрэ тынхэр игъом алајлагъахъа.

Лъэпкэ проектхэр тапэккын зэрифэшьушаашу гъэцкігэйнхэм, ашкэ ведомствэхэм язэлхыныгээ гъэлгүйтгээним, нахьышу шыгийнэм мэхъянэшхо зэрилээр Адыгейим и Лысьвяжима шарахааныгээр.

*АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу*

*Сурэтыр А. Гусевым тыри-
хыгъ.*

ЯмэфэкІкІэ афэгушІуагъэх

Мэкъуогъум и 8-м Адыгэ Республикаем и Лышихъэу Къумпыл Мурат социальне юфышэм и Мафэ ехъулэу видеоконференции зэпхыкэм тетэу зэхищэгээ зэлукэм фэгъехыгээ тхыгээ тигъээзт кышыхэтэутигъагь. Аш хэлэжьагь АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэр.

Республикэ парламентым и Тхаматэ, зэкэ къэгушылагъэхэм япрофессиональнэ мэфэкікэ афэгушуагъэх юфышэхэу цыфхэм іэпыиэгъу афэхъунхэр, ящиэкэ псэукэ амалхэр афагъэпсынкэнхэр зипшээрэль шъхьаэхэм. Ахэм яофшэн общественнэ мэхъанешхо и — нахь хыбэйхэм, социальнэ мыухумагъэхэм іэпыиэгъу афэхъугъенхэр, сабийхэм ыкли нэж-ижүхэм анаэ атырагъэтинир. Къэгушылагъэхэм зэкэми къыхагъэшгээ ми къулыкъум цыф гукгэхъэр, нэмыкхэм якин, ягумэкэ зэхээшэнхэр, ахэр адаатынхэм фэхъазырхэр зэрэшьлажъэхэр. Ахэр профессионал шыыпкъэх, яофшэн шыыпкъэнэгъэу фырялэм зэрепхых. Пандемием ильэхъан социальнэ къулыкъум щылажъэхэр ямэхъанэ льшэузыкыиэгъ. Волонтерхэм ягусэхуу социальнэ юфышэхэр іэпыиэгъу афэхъугъэх щыиэнэгъэм чыпэе къин ригъеуцогъэ цыфхэм, сабийбэ зэрэс унагъохэм.

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм ипрес-къулыку

МэфэкІ юфтхъабзэхэр

Быбатэ, тибыракъ, тыгъэгушІу

Республикэм икъалэхэм, районхэм яадминистрациехэм культурэмкэ я Гъэорышаплэхэм Урысыем и Мафэ фэгъехыгээ юфтхъабзэхэр зэхащэх.

Урысыем и Къэралыгъо тамыгъэхэм, ибыракъхэм, шлэжьым, нэмыкхэм яхыллагъэхэр онлайнэм, флемшмобым, нэмыкхэм къаща-ютэштых. Къэгъэльэхонхэм мэфэкі шуфэсхэр, суретхэр гъэшгэхонэу гъэспыгъехэр аштэлгэгүштых. «Урысыем ишхъангупч» зыфиорэм флемшмобымкэ цыфхэм зыагъэгъозэн альэкыщ.

Тэхутэмькье районым иадминистрации культурэмкэ и Гъэорышаплэ ипащэу Ацумыжъ Рустам къызэрэтиуагъэу, кълэеджаклохэр, искуствэм иофышэхэр

мэфэкім чанэу хэлэжьэштых. Урысыем хэхъоныгъэхэр ышиныхэм фэгъэхыгээ ордэхэр, Урысыем и Гимн къаощтых, усэхэм къяджэштых.

Шхъангупчэхэр къыуаххэзэ, Урысыем ибыракъхэр зэрагъэбэтэштхэм мэфэкі мафэр къыгэдэхэшт, — къитиуагъ Мыекъуапэ иадминистрации культурырэмкэ и Гъэорышаплэ ипащэу Цэй Розэ.

**САХЫДЭКЬО
Нурбий.**

Лъэныкъо 20 къызэуахыщт

Туроператорхэм Ростуризмэр ягусэу къэралыгъом уимыкэу зекло уздэ-клон пльэкыщт лъэныкъо 20 къызэуахынэу агъенафэ. Аш ишуагъэкэ юкыбым юф щызышлэрэ туроператорхэм къэралыгъом щылэм нахь зы-къагъэзэжын альэкыщт.

Шъачэ, Къырым, Алтай анэмыкэу, Урысыем ишьольырхэри къызэуахыщтых. Гузыэм пае, Хакасиер, Урыс Балтиэр, Калининградскэ хэкур, нэмыкхэри.

Коронавирусым къыхэкыкэ зекло-зыгъэпсэфынэм къэралыгъом нахь зыщиушомбгүштэу экспретхэм къяло. Къэралыгъо хэбээ къулыкъум иофышэхэм къызэрэхагъэшырэмкэ, карантинным ехыгээ шапхъэу агъэнэфэгъагъэхэр игъорыгъо тырахыжыщтых. Цыфэу унэм исыним

еэшшыгэхэм благьэу зекло уздэ-клон пльэкыщхэр къыхахыщтых. Зыщыпсэухэр шьольырым е апэгъунэгъу субъектхэм машинэмкэ клонхэр ашлогупсэфыщт.

Тхамэфэ юфшэгъум къыхэфэрэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэм Европэм клонхэр тикъэралыгъо исхэм бэрэ къыхахыщтгээ. Зыщыпсэухэрэ чыгур ашлогъашэгъоньштгэгъэп. Ау мыш фэдэгупшилэхээ зэхъокыгъэ фэхъунным иуахтэ къэсигъ. Зэсэгъэхэз Европэм ычыпэкэ Суздал, Екатеринбург, Владивосток,

Томск, нэмыкхэ къалэхэм зекло клонхэр альэкыщт.

УФ-м и Премьер-министрэу Михаил Мишустинир цыфхэм Урысыем зыщагъэпсэфынэу къяджагь. Машинэм уисэу тыдэ уклон пльэкыщта? Жъоныгъуакэм ушэтийнэу ашыгъэм къызэригъэльягъорэмкэ, тикъэралыгъо щыпсэухэрэ япроцент 43-мэ яхгээгү зекло-зыгъэпсэфынэмкэ къыхахынэм елпъыкэу фырялэр зэблэхүгъ. Зэупчыгъэхэм япроцент 63-мэ карантинир зэрэтекиэу Урысыем къыщакуяхан гүхэл я. Унэм чыжэу улмыкэу зыбгээпсэфынэм фытегъэпсихэгъэ чыпэхэр бэшлагъэ Европэм къызышыхахырэр. Мыш фэдэшыыкхэр тикъэралыгъу къызыннесыгъэр тэклы шлагъэ. «Staycation» зыфиорэ цэр зыфаусыгъэ зыгъэпсэфыгъо шыкхэм хахьэрэр узшыпсэурэ къалэм удэмыкэу экскурсие уклоныр, мэзэм къыщакуяханыр, нэмыкхэу чыпэхэр зэбгэлэгъунхэр ары. Къэлэ инхэм ашыпсэухэрэм бэрэ агъашлагъоу къыхэхэе чыпэ дэхабэ зэрэгтэйнэгъур, ау аш фэдэхэр щылэхэмии зэрэцчимыгъозагъэхэр. Джы, зэрэхъурэмкэ, къэлэ къыбым клонхэр, паркым къыщакуяханыр нахьыбэрэ унагъохэм къыхахыщт.

Гъонэжьыкъо Сэтэнай.

Адыгэ Республикаэм и Закон

Хэбзэлахь шапхъэу «Профессиональнэ хахъомкэ хэбзэлахым» Адыгэ Республикаэм щитехъэгъэнэм ехыилагъ

Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2020-рэ ильэсэм жъоныгъуакэм и 27-м ыштагъ

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым къуачэ иэ зыхъурэр

2020-рэ ильэсэм бэдээгъум и 1-м къыщагъэжъагъэу мы Законым къуачэ иэ мэхъу, официальне къызыхуатырэ нэуж мазэ темышэу агъефедэнэу щытэп.

Адыгэ Республикаэм и Лышихъэу Къумпыл Мурат
къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 2, 2020-рэ ильэс № 346

А 1-рэ статьяр. Хэбзэлахь шапхъэу «Профессиональнэ хахъомкэ хэбзэлахым» Адыгэ Республикаэм щитехъэгъэнэм ехыилагъ

Хэбзэлахь шапхъэу «Профессиональнэ хахъомкэ хэбзэлахым» Адыгэ Республикаэм щитехъэгъэнэу.

УАХЪТЭР, ХЪУГЪЭ-ШАГЪЭХЭР,

ЗЭЧЭРҮЙ

Тхылъым икъыдэгъэйн юф зэшо-
зыхыгъэхэр иунагъо щыщхэр ары, тым
игукъэкъижхэр, зэдэгүүшгэхъэхэр, епты-
кэ-шошхэр, илэпэритххэр зидэт днев-
никир ашкэ агъефедагь, яунэгъокоцкэ
яэ сурэтхэгъэхэр бэу кыдагъехаагьех,
зэо документхэм ятеплъэхэри щитэлъэ-
тъух.

Мы чым кытхэхорэ цыиф пэлчэх яхь
ильтэуж-Іэүх гъэнэфагъэ кытыренэ.
Тхылъыр гукъэкъижхэр кээлэтихъэр
кызыщылтагъех. Зы лыям пэккэкъигъэм,
ищынэгъэ гьогу зыфедагъэм ар ехын-
лагь. Хуажж Зэчэрыекэ анах мэхъанэ
зилагъэр илэгъухэм афэдэу фэлэкъирэд
ышэнэйр, зыкыщаримыгъэнэнэйр, ильэ-
хан дэльбээкъонир, гъесэнэгъэ дэгүү
зэргэгъотыныр, исэнххат фэшьыпкэ-
ныр, ренэу иштуагъэ хэти ригъэкъыныр
арыгъэ. Тхамыкэгэ гуихэу Хэгъэгу
зэошхуу 1941 — 1945-рэ ильэсхэм
щилагъэр кызыжжэм, Зэчэрые кэлэктаг-
гъэм, хэгъэгур, ильэпкь, ичигу, цы-
фыбыэ жтэгъэхэр фаизмэм кынэ-
пыхыжыгъэнхэр, мамыр щилакэм ит-
хягъо хэти егъэгъотыжыгъэнэйр ишшэ-
рлыгъиг. Шлонгъугъ унагъо ёшэнэйр,
сабыйхэр ыпунхэр, къеуци гъэспэфи
имынэу сидигъу ыпэкэ лыкъотэнэйр.
Емызэшыжжым имурад кыдэхъуба,
Хуажжир шлонгъом зэрэлтихъагъэм,
цыиф хье зафэм ищынэгъэ гьогу зэрэ-
зэпүүцорэм икъэбар кээлэ мы тхылъыкээр.

Тхылъ кышъом дээ шуушэр зыщы-
гъэу, медалиш зыбгээг хэгъэпкэгъэ
хульфыгъэ зэккэуплагъэм исурэт тет:
Хуажж Зэчэрый Анцокъо ыкы чётхагь.
Тхылъым ыкыб Хуажжхэм ялээкъо чыгыт
тет ыкыл лэужиблэу зызэриштагъэр тэ-
лэгъэ.

Цицерон игүүшгэхэр чыгымы шыгукэ
тэдхагъэх: «Не знать, что было до того,
как ты родился, значит навсегда оставть-
ся неразвитым ребенком».

Щэх хэльэп, акыл зиэм иблэкъигъэ
чыжки, инепэрэ мафи, икъекъохи зэ-
рильэкэй зэрэгъашаа.

Тхылъыр зы нэбгырэм игулъытэ-ду-
нээлэгъукэхэм атешыкыг — ар
Хуажж Зэчэрый ары. Ятэу Анцокъорэ
янэу Багъэкусэрэ ясурэтхэр апэрэ
зедэхыгэ нэкүубгьом щилэгъэхуу. Ны-
тихэм күүитлурэ пхууитлурэ ялагь: Мэр-
дханэт, Рай, Зэчэрый, Къадыр.

Мынхэм ашышшуу тхылъыр зыфэгъэхы-
хэр ыкыл аш дэтхэр зытхыгъэр, кээлэ-

«Щынэн фалэу къехъугъ» зыфалорэ цыифхэм ашыщ
дэдагъэу сэгүгъэ Хуажж Зэчэрые Анцокъо ыкыу
сапашхъэ иль тхылъ цыклоу нэкүубгьо 57-рэ хъоу, зы
тетрадышу фэдизир зыфэгъэхыгъэр.

егъаджэу, дзэккэолэу, цыиф зафэу Хуажж
Зэчэрый. Аш шхэгъусэу Шыгъотыжх
Мыхъамэт ылхуум ехылэгъэ е кыыгъэ
гукъэкъижхэри мыйбэми дэтих. Гукъэ-
къижхэр тхыгъэхэр Теклонгъэшхор кын-
зыдахыгъэр ильэс 75-рэ зэрхуугъэм
фагъашуашэ.

Хуажж Зэчэрые чьэлэгъогум и 12-м,
1917-рэ ильэсийм Адыгэ автоном хэкум-
кэ куаджэу Улапэ кызыщхуу, 1930-рэ
ильэсийм калам кэоджэ гурыт имыкъу
еджапээр кыуухыгъ. Кэлэбзагъэм, ыгукэ
зыфежээрээр зэкэ кыыдэхъуным ёшгу-
гыщтыгъ. Зы мафэ горэм аш гу льитагь,
ежж фэдэ кээлэ купхэр нэбгыри 5 — 10
фэдизэу зэхэтхэу, Лэбэ 1ушо реклок-
хээ, етланэ мэшокум етъисхъэхэш,
Краснодар зэрэлхөхрэм. Зэригъашагъ
зыфаклохэри, уштынхэр атыныш, кээ-
лээгэдэжэ сэнэхъатым зыфагъэсэнэу
ары. Псынкэу ежыри ауж ихни куагъэ
каалам, ау сельсоветым итхыль зыди-
мыхыгъэу кычэки, кырагъэгъэзагъ.

Ауми Зэчэрые ушэтынхэр зытхэрэм
зэрхэгъигъ, кээлэ чан нэутхэм чахъэхэрэр
къельэгъуухъэх адээлэгъиэнэу, аузэ мэфэ
заулэрэ куагъэ, аш лы хэккотаагъэр
кыккэрыхы, юфэу зыптылымкэ къе-
упчыгъ. Справкэ зэримыгъым пае
кызыэрэзэлгэгъяа, ау ичынэгъу-
хэм зэрафэгумэкэу зэрэгъусэр риуагъ.
Лыр къельэгъуухъэх хисапымкэ задачэ
зытшүү кыышынэу, джащ фэдэу, уры-
сыбээхэгүүшгэхъыгъ заулэ кытхынэу,
ауштэу зекуагъэ Зэчэрые. Лыр кын-
щыгъуухъу «ухуухы, учан» ыули, тхапэхэр
ыштэхи луккыжыгъ, къежэнэу кыри-
луагъ. Сыхъат горэ тешлагъэу кынху-
ажж, Адыгэ педтехникумын улэпэ калэр
зэрштагъэр кырилуагъ. ылжыкэ кын-
зэрэнэфжыгъэмкэ, анахэу кээлэ 1уш
чаныр аштэн зэрэфаар техникумын
идиректор гурызгъэуагъэр еджапээм
хисапымкэ икэлэеэгъаджэу Александр
Иванович Никонец ары. Зэчэрые едже-
нэйр зыргъажъеми бэрэ кыккэупчэу,

еджэнэм егугъоу, 1эдэбныгъэ зэрэхэ-
льымкэ кызыщхуу кыхэкыгъ. Ехъ
Хуажжын ыгу шлукэ кынаг цыфышу
зэгъэфагъэр, А. Никонец ильэс 73-м
итэу, ятанэрэ курсым Зэчэрые Ѣщдэ-
зэлгээ, лъэшэу ыгу къеуагъ.

1934-рэ ильэсийм Адыгэ кэлэеэгъаджэ
педтехникумыр кыуухи, иеджэн Краснодар
кэлэеэгъаджэ институтын Ѣщлэ-
гээгъаджэ, 1939-рэ ильэсийм ар кын-
хуагъ.

Дипломитур ыыгъэу Улэпэ гурыт
еджапээм бэдээгъум и 15-м къэлжы,
шэккэогум 1939-рэ ильэсийм нэс юф
шишагъ кэлэеэгъаджэу, завучэу, дирек-
тор ныбжыкылэ дэдэу. Мы ильэсийм дээ
күлүкүм ашагъ, дзэккэолыгъ, хэгъэгум
иухумэкъагъ, ыгу гушуагъом зэльишта-
гъэу, ылжыкэ къетым ыгъэгушоштгэгъ.
Күлүкүм ыгъэрэзштгэгъ, Белоруссием
ит калэу Погоцэ дэжъ Ѣщтэу позулэу
Бараувха дэжъ кыншагъеуцугъагъэх.
Зэчэрые псыхъор швабэу зыщицъэрэ

Янэрэ ятэрэ.

Усаклоу Хъунэго Нурет Исхъакъ ыпхъур кызыщхуу

ГУМ ЩЫШХҮҮРЭ

Гүчүүлээ ыуасэ зынээрэ аш сидигъуу фэсакы. Гүчүүлээ цыфыр уукын, джасаа фэдэ квабзэуу пээтийн ыкы ыгуу
пицэфын пълэккын. Жээ уфэсакын зэрэфаар адигэ унэгъо гүсэф кыхъуухъагъэу, пүнүгъээ икъу зыгъотыгъэм
еши. «Зээ пюштэйн тюо егүүшис» эло адигэ гүчүүлээ. Гүчүүлээ, шыккээ-гээпсүккээр лъэнкэ, наамы-
сүм шахъхэу егъашээ ыкыркылухъагъэх. Хэтми акыл-гүлүүтэ зиэм, епложын имышыккагъэу, гүчүүлээ кючээ
лээ зэрэхэлтийр кынхуагъэ. Ашкэ гээзагъэу титхаклохэм, усаклохэм, шынэгээлээсэх олжээгъигъ.

Псалтээм имэхъанэ, гүчүүлээ ыкыуачээ
зэхишлээ, кынхэгъуунэу ыкы ыуухъумэу
щилагъ ашгэ бзыльфыгъэ усаклоу Хъунэго
Нурет.

Нурет Красногвардейскэ районым ит
куаджэу Джамбэчье мэкъуогъум и 5-м,
1930-рэ ильэсийм кызыщхуу. ыш-ышы-

пхуу бын дахэм анахъуагъ. Ны-ты
шухъэм яунагъо унэшшо тэрээ ральхъаныр
афызэшлэхъяа, акохэми апхъухэми
льээто зафэ Ѣщынэгъэм Ѣщгъотын аль-
кагъигъ.

Ты эзккэупкэгъэ мышынхъяа, юфкэ
емызэшыжжым калэхэр кынхуагъышты-

гъэх, пхуухэри ны Ѣушим кэлэдэлкыгъэх.

«Емьджаагъэр нэшүү» Ѣщлаштыгъэ
льэхъаныгъ Нурет кызыщхэхъуухъагъэр,
еджэн-гээсэнгъэм осшыу илэгъ. 1955-
рэ ильэсийм Хъунэго Нурет классиблыр,
нэужым зычхээгъэ Адыгэ кэлэеэгъаджэ
училище кынхуагъэх.

1960-рэ ильэсийм

ЦЫФЫР

мы чыпір лъэшэу ыгу рихыгъагь. Аш дзэклол мафэхэр кыкілэлькыуагъэх: жыртэджыныр, пкышылыр гъэптигъэньир, охтэ гъэнэфагъэм шхэнхэр. А зэкіл калам ыгу рихыштыг ыкіл ыгъецакілэштыг. Тыгъэгъазэм и 7-м, 1939-рэ ильэсэм присягэр аштагь, джы дзэ кулыкъуш щылыкъагь. Бэ кыфауатэу арагъашлэштыгъэр, техникэр, зэокіл шыкіл эзфэшхъафхэр, а пстэури Хуажым ыгу рихыштыг. Анах дзэклол чанхэу уштыхнэр дэгъоу зытгъэ нэбгырэ 20 къахахи, жъоныгъуаким и 5-м, 1940-рэ ильэсэм къалэу Орша дэт еджапілэу авиационнэ специалистхэр къэзгъэхъазырхэрэм агъекуагъэх, ахэм Зечерые ахтагь. Самолетхэу И-16, У-2 зыфиохэрэм арысынхэу, ахэмкіл быбхэу загъесагь. Апэрэу Хуажьыр шышхъэум и 20-м, 1940-рэ ильэсэм самолетэу У-2-м исэу быбыгъэ, чыпіэ авиационнэ еджапілэу къаухи къагъэзжыгъ я 161-рэ авиационнэ-истребительнэ дивизием иполк. Хуажьым зэкіл полким итарих къехүкі, командир пашеу ягъэ майорэу А. М. Кулинич зыфэдэ цыф дэгъуагъеми ягугу кыщешы. Мэкъуогъум и 22-м, 1941-рэ ильэсэм кыщегъэжагъэу бэдзэогъум и 27-м, 1941-рэ ильэсэм нэс заорэ дзэм Хуажьыр хэтагь. Гүунэпкэе заохэу зыкъэзыштагъэхэм мэкъуогъум и 22 — 29-м, 1941-м ыкіл бэдзэогъум и 6 — 10-м, 1941-рэ ильэсэм Витебскэ дэжь щыкілгэе заом полкыр хэлжагъ. Ошьогум щыкілгэе заоми апэрэ гъэхагъэр щызышыгъэхэр, нэмьц бомбардировщикэр къезыутэхъэ ныбджэгъу-шъэгъу дзэклолхэм ацэхэр тхылым Сечерые къыцыриагъэх. Ау заор зао: щэм зэхэд илэп. Тхамэфищым кыкіл ол полким чэнгэшхо ышыгъ — Оршэ, Смоленскэ,

Витебскэ апае щылэгъэ заохэм тидзэклол нэбгыри 100 нахьыбэ ахэклодагь.

Зечерые зэо ныбджэгъхэу ильэсиплым кыготыгъэхэм яцыфыгъэ-лъыгъэ зынэситыгъэм итугы тхылым кыщешы, чыпіэ зэфэшхъафхэр зыдэштыгъэхэр кыреотыкілх, зэо сурэтэр джаущтэу нэм кыкілэштэу. Зэо ужим ветеранхэр зэлтылэххэр, зэфатхэхэр, зэлтыклоххэр, Теклонигъэм и Мафэклэ зэлукілэхэр зэрэштыгъэхэр къелуатэ. Советскэ народым изыкыныгъэ-зэкъошнагъ, илъыгъэ хабз ары фашизмэр изыкыныр зыфэукуочыгъэр. Хэгъэту зэошхом лъыпсэу щычагъэр цыф миллион 27-м лъыклаххэр къалытэ, аш фэдэ хъазабыр гуимыкъыж дэдэба.., ау зинасып кыххи, псаоу зэошхом кы-

хэкъыжыгъэхэм ашыц Хуажь Зечерые. Медальхэу «За победу над Германией», «За боевые заслуги», «За взятие Кенигсберга» кыфагъэшшошагъэх. Теклонигъэм и Мафэ Хуажьым къалэу Эльбинг, Къокылпэ Пруссиян щигъэмэфэкъыгъ.

Чыпэйогъум и 16-м, 1945-рэ ильэсэм Зечерые дзэм кыыхкъыжыгъ, шэклогъум и 12-м, 1945-рэ ильэсэм щегъэжагъэу — чыпэйогъум и 17-м, 1977-рэ ильэсэм нэс къэлэгъяджэу, завучэу, директорэу Улэлэ гурит еджапілэм юф щигъагь.

1946-рэ ильэсэм З. Хуажьым Адэмье щыц Тамбый Шыгъотыж кыщагь. Пшышъэм Адыгэ хэку фельдшер-мамыку еджапілэр кыуухыгъагь.

Бэдээгъум 1941-рэ ильэсэм щегъэжагъэу шышхъэум 1946-м нэс Адэмье

госпиталым фельдшерэу советскэ дзэклолхэм ягъэхужынкэ юфышхо ѿшагъ. СССР-м зыкъэухумэгъэнэмкэ и Министерствэ иунашьоклэ аш медицинэ кулыкъум истаршэ лейтенантыцлэр гъэтхэпэм и 13-м, 1956-рэ ильэсэм кыфаусыгъ. Улапэ кызыацэм, 1946-рэ ильэсэм щегъэжагъэу 1978-м нэс Хуажь Шыгъотыж Улэлэ чыпіэ сымэджэшым фельдшерэу юф. Зэшхъэгъусэхэм апэрэ сабыу Олег — 1947-рэ ильэсэм, ятонэрэр — Аслын 1952-рэм къэхүгъэх, апхью Осият 1955-рэ ильэсэм ахэм къаклэлтыкъуагь.

Зечерые ыкъоу Олег Ленинград дэт мэзтехническэ академиу С. М. Кировым ыцэклэ щытыр кыуухыгъ, профессор, техническэ шэнэгъэхэмкэ доктор, Аслын мэзтехническэ академием и Аграрнэ институт кыуухыгъ.

Асият, ышхэм афэдэу дэгъоу еджагъ, къоджэ еджапілэр кызуухым Краснодар имединэ институт ёжь-ёжырэу чахы, кыуухыгъ.

Хуажьхэм акъохэм ыкіл апхью Асият щынэгъэм чыпіэ дахэ щаубытагъ, унагъохэр ашлагъэх, сабийхэр апльгъэу, ахэм лъапсэ адзыжыгъ. Зечерые ыкъоу нахьыж апэрэ пшышъэжъыэр — Бэлэ цыкълур кызыфхэум татэр гушлэгъошхом ыэтагъ, нэфынэр димыльгээу, ыбгъэ къесу тыжымын ыпугъ, аш нэмьц сабийхэр кыкілэлтыкъуагъэх, ахэм унагъом дэрмэнэр кыралхъагь. Джаущтэу щынэгъэр агъэунэфызэ ыпеклэ лъекуатэ, тидунэе дахи, тимамыр щылаки Хэгъэту зэошхом тидзэклол лъыхъужхэм фашист-техаклоххом къаэпахыгъэу, ильэс 75-рэ хъугъэу мамырныгъэм, шъяфитныгъэм ятхагьо цыф лъэпкъхэм зыэрэрлаущэрэм ишыс Хуажь Зечерые. Шыгъотыжэе а щылэкшум ялах ин зэрхалхъагъэр.

ИЛЬЭС 90-РЭ ХҮҮГЬЭ

ГУЩЫНЭР

Адыгэ къэлэгъэдже институтым филологилемкэ ифакультет кыуухыгъ.

1961-рэ ильэсэм кыщегъэжагъэу пенсиим оклофэ хэку гъэзэтэу «Социалистическе Адыгейим», «Адыгэ макъэм» зэдзэклаклою юф щигъагь. Аш ынж Дунэе Адыгэ Хасэм (МЧА-м) ильэсиплэ щигъэжагь.

Я 60-рэ ильэсхэм литературнэ-творческэ къоцлаклэхэу гуягъэлэе инхэр къэзитыхэрэд адыгэ литературэм къихэхагъэх. Натхьо Долётхъан ыузыкъэ, ятонэрэ бзыльфыгъэ тхаклоу Нурет хъугъэ. Мы нэбгыритум ялэужышу нэмьц бзыль-

фыгъэ ныбжыкълабэ теуцуагъэу, лъэпкъ литератуурэм ялах зэралькъэу халхъэз.

Хъунэго Нурет Исхъакъ ылхым ытхъэрэ 1951-рэ ильэсэм щегъэжагъэу хиутих хъугъэ. Усэхэр, рассказхэр, очерхэр гъэзэтхэу «Адыгэ макъэм», «Нарт» зыфилорэм, журналэу «Зэкъошныгъэм», нэмькхэм къарэхъэх, радиомкэ къатых.

1970-рэ ильэсэм тхэктэ куп зэдьиряе тхылъэу «Гъэтхэ къэгъагъэхэр» зыфилорэм Нурет иусэхэр къыдэхъагъэх, усэхэмрэ рассказхэмрэ дэтхэу «Гущынэ 1992» (1992) «Гуушысэ нэфхэр» (2003) ацэу тхылхэр къыдигъэгъэх.

Нурет иусэхэм ашыцхэр орэдышъом композиторхэм ралхъагъэх.

Урсыые Федерацием итхаклоххэм я Союз 1998-рэ ильэсэм кыышыулагъэхэу зэтагъ.

Усаклоу Хъунэго Нурет адигабзэр зильгэлэу, зикласу, зыгашшоу зэрэштыр иусэ сатырхэмкэ кыуушыхъатагъ. Иадыгэ лъэпкъэу лъэпсэ куу зилэр кыгъэгъуунэу, шэпхъэ-бэйлхъэ дахэ илэу тхагъэ. Унагъор лъапсэу зэрэштыр зэхишэу, ны-тихъэ, зыпсэ къуапэ укытэгъэхэр гъэшэнэм угт илтынхэ зэрэфаэр, яшу нахъэу кыпхэхъагъэм, ныбидзышэм ильэпагъэ, тым ищэлэгъэ-пытагъэ, адыгэ лъэпкъым игъогу зэчимзэ зыфэдагъэр, лъышу-цифышихъэу лъэпкъым кыыхэгъэхэр тхэктшоу Къэрэшэ Тембот фэгъэхыгъэ поэмэмкэ, зыкъо ныбжыкъэ дахэ Абхаз заом щыфхэгъэ ным — Шэуджэн Нурет хъазабэу

кыфхыагъэр зафэу кырилотыкыгъэх.

Ильэсипш пчагъэм усэклэ тхэгъэ Нурет цыфыгум Ѣзэгъу фэхъэр гүшүээр кыгъотыныр, тхаплэм ригъэлкүнэр ары зыптыгъэгъэр. Кылоштым гупшысэу клоцилхъаштым бэрэ егупшиштыгъ, иадыгбзэ къэбзэ-лъэкъихъэгъэгъ.

Щэх хэлэп, Хъунэго Нурет итворчествэклэ, ипоэзиекэ, игупшиш хэхыгъэ икъуклэ адыгэ литературэр, ныдэлфыбзэр ыкъо лъэпкъ пүнүгъэ-гъэсэнгъэр зэригъэшшыгъэм.

Щылагъэмэ, усаклоу кызыхъулагъэр ильэс 90-рэ хууцтагъэ. Ау зигушиэ Ѣзэгъу лагъэп. Хъунэго Нурет ипоэзие гупшиш зээлүү ин хэль, игушыэ гуаоп, зафэ, хье, Ѣзэгъу, лъэпкъ литературэр гъэдэхагъ.

Я 4 — 5-РЭ НЭКЛУБХОХЭР ЗЫГЪЭХЬА-ЗЫРЫГЪЭР МАМЫРЫКЬО НУРИЕТ.

Мэкъумэш хъызмэтыр

Къэралыгъо Іэпүїгъум ишиугъэкі

Мэкъумэш-фермер хъызмэтшаплэ е унэгъо былымэхьо фермэ къызэузыхи зышоигъохэм ашт игъэпсын, тоф зыштэхэрэм ябизнес зегъеушомбъугъэнэм афэшл грантхэр ятыгъэнхэм афытегъэпсыхъэгъэ программэм анах чанэу хэлажъэхэрэм аштыщ Кошхъэблэ районыр.

Ар зыщыэ 2012-рэ ильэсүм къыщыублагъэу 2019-м нэс штэмэ, зэкімки фермер 77-мэ къэралыгъо Іэпүїгъур къаратыгъ. Ар сомэ миллиони 172-рэ мин 702-рэ мэхъу. Хэлэжъагъэхэм аштыщэу 57-мэ «Езгэжъэгъекі фермер» зыфиорэ подпрограммэм ишиугъэкі сомэ миллион 87-рэ зэкімки къэралыгъо Іэпүїгъур къафатулыгъыг, «Семейная животноводческая ферма» зыфиорэм къыхиубытагъэхэр 15-р ары, ахэм къаратыгъэр зэкімки сомэ миллион 73-м ехъу.

Мы Іэпүїгъухэм блэкыгъэ 2019-рэ ильэсүм «Агростартап» зыфиорэ подпрограммэм УФ-м мэкъу-мэшмымкі и Министерствэ къахигъэхъуаг. Кошхъэблэ районым ифермерэу 5 ашт хэлажъи, егъэжъаплэ аштынэу зэкімки сомэ миллион 12-рэ мин 330-рэ къаратыгъ.

Джащ фэдэу 2019-рэ ильэсүм езгэжъэгъекі фермерхэм Іэпүїгъу ятыгъэнэм фытегъэпсыхъэгъэ подпрограммэм къидыхэлтигъэу хъызмэтшаплэ 6-мэ сомэ миллион 13-рэ мин 500 фэдизрэ къафатулыгъыг, щагу бзыухэр зыщаулыгъыт ыкчи зыщаэхъэбзэшт цех ыгъэпсынэу зы фермер грантэу сомэ миллиони 8 къаратыгъ. Заур къызериуагъэмкі, ашт фэдэ цех ялэнэм фермерым имызакью, ежхэри къещакло фэхъугъэх, тхылхэм ягъехъазырыни хэлэжъагъэх. Сыда пломэ, чэт хъуным районым зыщушомбъу. Ашт пыльэу хъызмэтшаплэ 12 ял. Ахэм непэ чэтхэр псаоу ишиугъеких, ау ар федэшхол, укыгъэхэу, гъэкъэбзагъэхэм зэфаклор нахьыбэ хъущт.

— Грантхэм яштагъекі трактор 54-рэ, чыгулэжъынным загъэфедэу ахэм апаштэхэрэр,

былымышхъэ 391-рэ, мэлишье пчагъэ, щагу бзыухэр тимэкъумэш отраслэ къыхэхъуагъэх, тофшаплэ чыплэ 85-рэ къатыгъ — къыугъ Кошхъэблэ район адмиинстрацием мэкъумэшмикі и Гъэзорышаплэ ипащэу Сэмэгу Заур. — Джыри мары блэкыгъэ ильэсүм грант къызэрратыгъэхэм былымышхъэ 140-рэ къафатулыгъыг, ахэр зыщаыгъытхэр агъехъазырых.

Мэкъумэш-фермер хъызмэтшаплэ е унэгъо былымэхьо фермэ къызэузыхи зышоигъохэм ашт игъэпсын, тоф зыштэхэрэм ябизнес зегъеушомбъугъэнэм афэшл грантхэр ятыгъэнхэм фытегъэпсыхъэгъэ программэм, ашт иподпрограммэмхэр зыщыэхэр 2012-рэ ильэсүм къыщыублагъэми, ахэм къадэ-

пчагъэхэмкі къыуушыхъатыгъ. Къызериуагъэмкі, а уахътэм ахэм сомэ миллиони 116-рэ мин 353-рэ ауасэ продукцэе къатупшыгъ. Ашт щагу сомэ миллион 62-рэ фэдизр чыгулэжъэу ахэтхэм яштагъ, сомэ миллион 54-рэ мин 372-рэ былымхъуным пыльхэм ялахъ.

2020-рэ ильэсүмкі фермер 17-мэ грантхэм апае тхылхэр къатыгъэх. Ахэм аштыщэу түмэе унэгъо былымэхьо фермэ агъэ-

2012-рэ ильэсүм къыщыублагъэу 2019-м нэс штэмэ, зэкімки фермер 77-мэ къэралыгъо Іэпүїгъур къаратыгъ. Ар сомэ миллиони 172-рэ мин 702-рэ мэхъу. Хэлэжъагъэхэм аштыщэу 57-мэ «Езгэжъэгъекі фермер» зыфиорэ подпрограммэм ишиугъэкі сомэ миллион 87-рэ зэкімки къэралыгъо Іэпүїгъур къафатулыгъыг, «Семейная животноводческая ферма» зыфиорэм къыхиубытагъэхэр 15-р ары, ахэм къаратыгъэр зэкімки сомэ миллион 73-м ехъу.

лъытагъэу Іэпүїгъу къызэрратыгъ фермерхэм зэхажъэх ё зызэррагъеушомбъугъэ хъызмэтшаплэхэм федэ къахынэу, пчагъэ гъэнэфагъэхэр къагъэлъэгъонхэу зырагъэжъагъэр 2014 — 2015-рэ ильэсхэр ары. Ашт фэшл, мэкъумэшмымкі отдельм ипащэ 2015 — 2019-рэ ильэсхэр ыштээ, грант къызэрратыгъэхэм ягъехъагъэхэр

псымэ аштоигъу, адрэ 14-р «Начинающий фермер» зыфиорэр ары зыхэлажъэхэрэр. Ау, гухэкъими, коронавирусэу дунаир зэлтизлыгъулем иягъэ аригъэйгъ. Ашт зимушомбъуным пае режим гъэнэфагъэм республикэр зытехъэм, икою тхылхэр ыгъехъазырынхэу игъо ифагъэр 6-р ары нылэп. Грантхэр къызэрратыгъэхэр къызышхахыт зэнэкъокур зыщызахшэшт пальэр лягъэкъулатэмэ, джыри фермери 7 — 8-мэ загъехъазырынэу игъо ифэштых.

Зэкім зэдагъэфедэнэу

Пэлпэ Руслан щагу бзыухэр зыщаулыгъыт ыкчи зыщаэхъэбзэшт цех ыгъэпсынным пае грант къыратыгъэу мэкъумэшмымкі Гъэзорышаплэ ипащэ зигугуу къышыгъэ фермерыр ары. Ар чэтхуным анахыбэу зегъеушомбъухэрэм аштыщ.

Къутырэу Игнатьевскэм щыриэ чэтхублэм лыр дэгъо къэзытыре чэт лъэпкъэу шхъэ мин 25-м ехъу щалыгъ.

Джы мы цехэу ригъэжъагъэм пae «Семейная животноводческая ферма» зыфиорэ программэм къыдыхэлтигъэу сомэ миллиони 8-рэ мин 250-рэ къыратыгъ, ежь имылькоу сомэ миллиони 5-рэ мин 500-рэ хильхъагъ. Ахэм анэмкыкъэу оборудование зэфэшхъафэу чигъэуцштим сомэ миллиони 7-рэ мин 700-рэ атэфэшт.

Цехыр Кошхъэблэ щешы. Руслан къызериуагъэмкі, чыгур ильэс 49-рэ пальэкі бэджэндуу шытагъ. Псэользшынным щагъэфедэхэрэр Краснодарскэ ыкчи Ставропольскэ крайхэм къаришгъэх. Цехыр агъеуцугъах, ыкчиц аштынэу ылж ихъагъэх, гъэстиньгхэ шхъуантэр къызэррашлэшт проектыри хазыр. Псэуальэр зэрэштэу аухыныш, атупшынным пстэумкі сомэ миллион 20-м ехъу пэлхъащт.

Мэльтэфгэу мазэм зэпахырэ узым зимишомбъуным фэшл режим гъэнэфагъэм ре спубликэр зытехъэм, цехым ишын къызэтырагъэуцон фае хуугъагъ. Тхамэфитурэ зыщытгъэх ужым, санитарнэ шапхъэу Роспотребнадзорым къыгъэнэфагъэхэр агъэцаклэхээ ялошлэн падзэжъыгъ. Цехыр къызызэуихыкі, ежь имызакью, нэмийкъэу щагу бзыухэр зыыгъхэм зэкіми агъэфедэн альэкъыт. Чэш-зымафэм шхъэ мини 4 фэдиз щаукыныш, щагъэхъэбзэнэу икучэ илэшт.

— Чэтхунымкі бэдзэршылээ нэкъокъоюу щитилэр бэ, къыугъулагъ Пэлпэ Руслан. — Ашт фэшл чэтхэр пытуу лудгъэкъынхэ фае мэхъу. Цехыр къызэтхуным ахэр укыгъэхэу, гъэкъэбзагъэхэу, ятеплэе узээпишэу зэкіцыщхъагъэхэу къэтгүүлчийнхэ амал тиэ хъущт. Ашт имызакью, зэхэхтыэз пкын пэпчь шхъафэу зэкіцыщхъагъэу лудгъэкъын тльэкъыт.

Районым ихъумэтшаплэу

чэтхуным пыльхэм зэрээдагъэфедэштим имызакью, тофшаплэ чыплэ 12-м къыщымыкъэу мы цехым къытыщт.

Былымхъуным ишишомбъуным

Кошхъэблэ районым ифермерэу блэкыгъэ ильэсүм грант къызэрратыгъэхэм аштыщ Ансалие Мыхъамэд. Ильэсүбэ хуугъэу ар былымхъуным, анахъэу мэлхэм, апъль. Пстэумкі шхъэ 600 ил. Джы грант сомэ миллиони 3-у къыратыгъэм ежь илахы хигъахъу, лыр дэгъо къэзытыре былымышхъэ 60 апэ къышэфыгъ, шхъэ 50 джыри ахигъэхъожынэу ылж ит.

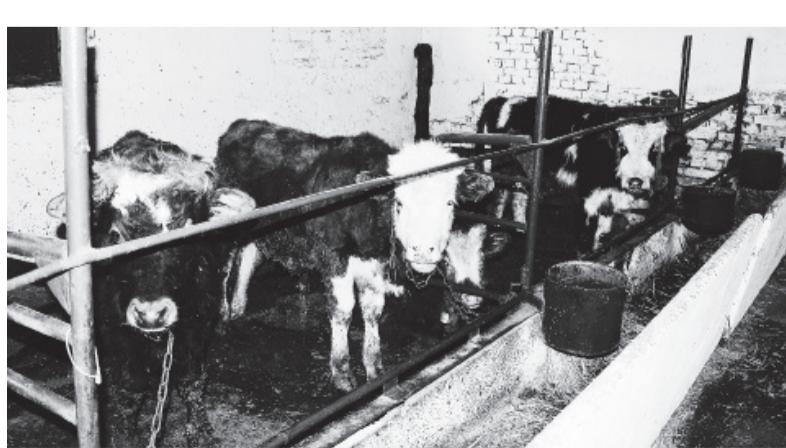
Мыхъамэд къызериуагъэмкі, чыплэу ихъумэтшаплэ зыщи гъэпсыгъэр нахыпэкэ былымэхьо фермэштыгъ. Къакырэу ашт къытенэгъэхэхэр зэтирийгэуцожыхи, нэмийкі псэуальэр ахигъахъу илошлэн ригъэжъагъ.

Былымхэм ашхыщтэр ежхэдэлэжы. Чыгу гектар 12-у илэхэдээ мэгъэе уц зэфэшхъафхэр атырихъагъэх. Мэкъум имызакью нэмийкі лусхэри агъехъазырых. Ашт техники ишыклагъэри ежь инауэу ил.

Зэпахырэ узээ дунаир зэлтизлыгъэм ишынагъо щылэ нахь мышлэми, ялошлэн къызэтырагъэуцагъэлэхэр дагъэцаклэхээ ялошлэн лягъэкъулагъ. Мыхъамэд нэбгыритумэ ялошлэн чыплэхэр къаритгъэхэу фермэл тоф щашэ, ау ашт пе къемынэу ежъыри ахэм аготэу адэлажъэ.

Мэлхэм зэрягугъухэрэм ишиугъэкі лы дэгъу къызэрратырэ, ре спубликэм имызакью, нэмийкі чыплэхэм къарыкынхээ зэрашэфхэрэм рэгушхо, былымышхъэу къышэфыгъэхэм ээрэпильхэм ашт фэдэу къафигъээжынэу щэгүгъ.

ХҮТ НЭФСЭТ.
Сурэтхэр іашынэ Аслын тирихыгъэх.

АР-М ХЭГҮЭГУ КЛОЦЛ ОФХЭМКІЭ И Министерствэ къеты

Хъутыж Азмэт фэгушиаагъэх

Адыгейм хэгъэгүү клоцл офхэмкіэ иминистрээ Владимир Алай, аш игуадээ Брантэ Мурадин, кадрхэмкіэ ишээорышланл ишацэу Александр Ермиловыр ыкчи Нижегородскэ хэкумкіэ Росгвардием ишээорышланл ишацэу, Адыгейм щиэ кулыкүум ыпекл ишацэщтыгъэу Алексей Порва, щынэгъончъенным ишапхъэхэр зекл къизфагъэфедэхээз, республикэм щагъельланэр нахыжъхэм ашыцэу, хэгъэгүү клоцл кулыкүум иветеранэу — отставкэм щиэ милицием итолковникуу Хъутыж Азмэт Къенишоа ыкью ыныбжь ильэс 90-рэ зэрхъугъэмкіэ фэгушиаагъэх.

— Адыгейм имилиице итарихь дахэкіэ, дэгүүкэл укыихэнагь. Къэралыгъо щынэгъончъеннымкіэ кулыкүум ыуж, хэгъэгүү клоцл кулыкүум иотдел анахь хыльзэм — уголовнэ лыхынуунм пэшэнгъэ дызепхъяагь. Псачуныгъэ пытэе уилэу, гу куачайчай уилэм къыкимычай, бэрэ ушынэнэу пфэтээ, — кылауда Владимир Алай.

Джащ фэдээр гушыгээ дэхбэклэ Хъутыж Азмэт зыфагъэзагь Брантэ Мурадин, Алексей Порва ыкчи Александр Ермиловым. Офицерхэм къауагь шхъэкэфенгъэшко зыфашырэ Хъутыжыр щисэтехыпэу сидигъуу зэрэлэр.

Ильэс 30-рэ ехүүкэл хэгъэгүү клоцл офхэмкіэ Министерствэм ишьольыр ветеран организациие пэшэнгъэ дызезыхъэгээ Хъутыж Азмэт игукъэкыжхэмкіэ хъакіхэм къадэгощагь ыкчи тапекл гухэлзэу илэхэм ашигъэгъозагъэх.

Кэлхүм полицием илофышихэм угасэ зилэ шүхъяфтыныр Хъутыжым фагъэшьошагь ыкчи хэгъэгүү клоцл кулыкүум иотдел эзтеуционымкіэ илахышиш зэрэхишыхъягъээм, кулыкүушэ ныбжыкіхэм ынааэ зератыригъэтээр фэш ярэзэнгъэ гушыгэхэр пагъохъягъэх.

Июбилей хигъэунэфыкыгъ

Адыгейм имилиице зыщиээм щиулагъэу зэлъашланэр цыфыбэмэ аш кулыкүур щахыгъ. Ахэм зэу ашыц Хъутыж Азмэт Къенишоа ыквор. Джырэблагъэ аш ыныбжь ильэс 90-рэ хуугъэ. Арэу щитми, ыныбжь емылтытыгъэу ведомствэм кулыкүур щехы.

АР-М хэгъэгүү клоцл офхэмкіэ и Министерствэ илофышихэм мы мафхэм угасэ ыкчи шхъэкэфенгъэшко зыфашырэ зыцлэ кыралорэр Хъутыж Азмэт ары. Ильэс 30-рэ ехүүрэ хэбзэухумэк о органхэм кулыкүур ашихыгъ. Аш щыщэу ильэс 25-рэ кыкылоцл пшэдэкыжь ин зыпиль льэнэнкью уголовнэ лыхынуунм пэшэнгъэ дызэрихъяагь. Адыгейм илыхыкюол лэвж пчагъэхэм якіэлэгъаджагь. Аш икіэлэдэжаклохэм ашыцыбхэр пэшэ һэнтээ зэфэшхъафхэм аулыгъэх.

1960-рэ ильэсийн Азмэт Къенишоа ыкью уголовнэ лыхынуунм ихэку отдел кулыкүур щыригъэжъяагь, ашыгъум зэкімкія нэбгыри 5 ныїлэл ооф зышштгэгъэр. Подразделениер зэрэмакія ыкчи техникэр икьюу зэрямын эм емылтытыгъэу оперативникхэм бзэджэшэгъэ хыльзэ ыкчи хыльзэ дэдэхэр бэу кычагъэштгэгъэх. Ахэм ашыц гьогогу 32-рэ укыгъэ бзэджэшагъэ зезыхъэгъэх Самойлов зэшхэм якъеубитын.

Азмэт кулыкүур зышихыгъэ ильэс мыпсынкіхэм ишохъэшко кыригъэкыгъ ишхъэгъусэу Клавдия Никифоровнам. Аш илэпилэгъу куачай юкыритыэ ооф ёшлагь.

Хэгъэгүү клоцл кулыкүум щитхуу хэльзэ ооф зэрэшишагъэм, исэнхэжаткэлэ ишээсэнгъэшко зэрэхэлтын ыкчи лыблэнагъэу кызхигъэфагъэм афшэл Хъутыж Азмэт къэралыгъо ыкчи ведомствэнэ бзэхальхъэхэр кыфагъэшьошагъэх. Ахэм ашыц: «За трудовую доблесть», «За доблестный и самоотверженный труд в период Великой Отечественной войны 1941 — 1945 гг.», «100-летие со дня рождения В.И. Ленина», «За победу над фашистской Германией», «70-летие Победы в Великой Отечественной войне» зыфилхэрэр. Джащ фэдээр ведомствэнэ бзэхальхъэхэр: «Заслуженный работник МВД СССР», «За активное участие в ветеранском движении и большой вклад в патриотическое и нравственное воспитание молодых сотрудников органов внутренних дел и военнослужащих внутренних войск МВД России», нэмыхкхэр.

Ветеранхэм яорганизацэе чанэу ооф зэрэшишээрэм фэш ёжь иунэе лашэ 2011-рэ ильэсийн, ашыгъум Урысыем хэгъэгүү клоцл офхэмкія иминистрэу щитыгъэ, армием игенералэу Рашид Нургалиевым кыфильшошьошагъэх.

Мы мафхэм Азмэт Къенишоа ыкью оофшэнэирльгээжкүүтэ. Ветеран организацэе адэлэжьеэгээнымкі министрээ иупчлэжкээ.

Хъутыж Азмэт кызыыхъуэ мафэмкія министерствэм, подразделениехэм япащхэр, икіэлэдэжаклохэм ыкчи мы мафхэм ооф зышшэрэ кулыкүушшэхэр зеклэ фэгушиох. Узынчагъэ илэу, бэрэ щылэнэу фэлъалох.

Телефон гъэпцлаком лъэхъух

Бзылъфыгъэм иахьщэу сомэ мин 680-рэ гъэпцлажээкэлэ шийзитыгъуэ бзэджасиэхэм Тэххутэмкьое район полициер алъэхъу.

Амышшэрэ цыфхэм цыхээ афашызэ, банкын чыфхэр кыафылахыгъэхэр республикэм гъэпцлажээ зыхэль бзэджэшэгъэ пчагъэ щизэрхъяагь агъэу.

нэфыгъ. Бзэджашшэхэм сидигъуи а зы шыкіэр кызыфагъэфедэ. Арэу щитми, цыфхэр аш икью ѿхуу магъэх хуурэл.

Гущылэд пае, Тэххутэмкьое районым щыпсэурэ ильэс 27-рэ зынбжээ бзылъфыгъэм ымышшэрэ цыфхэм цыхъэ зэрэфишгэгъэм кыххэкэу имыльку чинаагь.

Зэрэгэунэфыгъэмкія, бзэджашшэр бзылъфыгъэм фытеу, банкын илофышишэу гуригъэуагь. Адрэм ар ишошь хуугъэ ыкчи икарте тет пчагъэхэр риуагь. Нэүжым ѿшшэхэр гъэпцлаком кырилозэ, сомэ мин 680-рэ банкын чыфуу кырырыгъэхыгъ.

Мыщ дэжым къэлгээн фае, бзылъфыгъэр полицием иккулыкүушшэхэм ыкчи инэлүасэхэм афтеон ымыльэкынэу телефоныр римыгъэгъэтильхъяэу, дэгүүшүээ ёжь зыфаар зеклэ ригъешшарь ыкчи банкын кырырыгъэхыгъ сомэ мин 680-рэ шууитыгъу.

Мы уахтэм ехүүлээ бзэджашшагъэм икычлэгъэшын епхыгъэ ѿфтхабзэхэр хэбзэухумаклохэм зэрхэх.

Полицием шыгуу кьеэгъэкыжы! Шумышшэрэ цыфхэм сид фэдэрэ ушхъягъуки зыфаар фэшшумыши, зяшумыгъэгъэдэл. Гъэпцлакхэр психолог дэгүх ыкчи зыфаар кызыдахъэхуунм фэш шъузэмгүцэфэштэх шыкіэ зэфэшхъафхэр кызыфагъэфедэштэх.

Уголовнэ ооф 77-рэ кызызэшахыгъ

Урысыем хэгъэгүү клоцл офхэмкія и Министерствэ имежмуниципальнэ отделэу «Адыгейский» зыфилорэм иккулыкүушшэхэм кыалэу Краснодар щиц бзылъфыгъэу ильэс 30 зынбжээрийн кызызэшахыгъ, шишигээ.

Аш идокументхэр зауплъэкхэм полицейскхэм агъэунэфыгъ авомобилыр ыгъэорышэнэймкія йизын къезытырэ правэр зэrimыгъыр ыкчи ыпеклэ шишигээ кыафылахыгъуци администрэтивнэ пшэдэкыжь зэрэгэхъэхэр. Водителым ылъэнэхкөкэ уголовнэ ооф кызызэшахыгъ. Автомобилыр лахыгъ.

Адыгээхэлэ мыш ехьши хуугъэшагъэ щагъэунэфыгъ. Ильэс 28-рэ зынбжээ клалэр шишигээ кыафылахыгъуци медицин улпэлхүнхэм ар зэрэшшуагъэр кыафылахыгъ. Йицэлэ шишигээ кыафылахыгъ. Мыш епхыгъэу дознанием иккулыкүу уголовнэ ооф кызызэшахыгъ.

Мэзитфым кыкылоцл водитель шишигээ хэхэж ятуанэу къаубыгъэхэр Адыгейм уголовнэ ооф 77-рэ кызызэшахыгъ, ахэм ашыцэу 71-рэ республикэ хыкум инстанцием фагъэхыгъ.

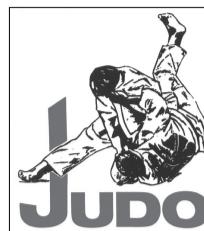
Мыш фэдээр процессуальнэ унашхохэр нахыбжээ зышигъэхэр Мыекууапэ (23-рэ) ыкчи Тэххутэмкьое районым (21-рэ) ядознавательхэр арых. 2019-рэ ильэсийн мыш фэдээ иуахьтэ егээшшагъэм мы лъэнэхкөмкія кызызэшахыгъ. уголовнэ ооф хыкум 34-кіэ мигъэ нахь маклэ хуугъэ.

АР-М хэгъэгүү клоцл офхэмкія и Министерствэ шыгуу кьеэгъэкыжы, УФ-м и Уголовнэ кодекс кызызэригъэнафэрэмкія, водителыр шишигээ руулмын ысээ ятуанэу кызызаубыткэ уголовнэ ооф хыкум 34-кіэ мигъэ нахь таалхьашт.

Нэкүбгээр зыгъэххазырыгъэр КИАРЭ Фатим.

Дзюдо, Урысыем и Мафэ ипэгъокI

Ордэн зэшхэм яльэгапIэхэр

Ордэн зэшхэу Андзаур ыкIи Заур Пщижъхьаблэ щапIуగъэх. Гурыт еджапIэм щырагъэжъагъэу дзюдомкIэ мэбанэх.

Адыгэ Республикаэм изаслуженнэ тренерэу Нэджыкью Рустлан ыгъесэгээ зэшхэр Урысыем ихэшипыкIыгъэ командэхэм ахетхэу хэгъэгу, дунээ зэлукIэгъухэм зафагъэхъазыры. Къуаджэм льапсэу щашыгъэр щыгъэнэгъэм щагъэптигээ, спортышом ильэгапIэхэм афэкло.

Нахыкъэу Андзаур Урысыем и Кубок гъогогъуи 2 къыдыхыгь. Урысыем ихэшипыкIыгъэ командэ фэбанэгъэ, Европэм изэнэкъокуу тыжыныр гъогогъуи 2 къыфагъэшьшошагь.

Дунаим и Гъэмэфэ университэдээ Ордэн Андзаур зыхэлажьэм, дзюдомкIэ бэнэкIэ дахэ къыгъэлъэгъуагь. Хэгъэгум итренер цэрилохэм зэрэхагъеунэфыкIыгъэу, Андзаур дышшэм пэблэгъагь. Джэрээр къызэрэдихыгъэр гъехъэгъэ инэу фалытагь. Европэм дунаим якубокхэр къидэхыгъэнхэм, дунээ зэлукIэгъухэм хагъеунэфыкIыгъир чылгIэхэр къацхыгъэх.

НахыкIеу Ордэн Заур Урысыем иныбжыкIэхэм язэнэкъокуу зыхэлажьэм, ильэс 23-м нээс зынбыжхэм якуп тыжыныр къызыфагъэшьшошагь. Урысыем и Кубок фэгъэхыгъэ зэнэкъокуу 2019-рэ ильэсийн Мыекъуапэ щыкIуагъэр зэшхэм шукIэ агу къакIыжы.

Мыекъуопэ бэнэпIэ еджапIэм льапсэ фэзышыгъэу, СССР-м изаслуженнэ тренерэу Кобл Якъубэ къызыхъуагъэр ильэс 80 зэрэхъурэм и Кубок икъидэхын

фэгъэхыгъэу республикэм апэрэу щызэхашагь, — къеуатэ Адыгейим изаслуженнэ тренерэу Басти Сэльим, — зэшхэм дышшэм медальхэр къахыгъэх.

Кобл Якъубэ ыцIэ зыхырэ спорт Унэшхом щызэхашэгъэ зэнэкъокуум нэбгырэ шээ пчагъэ щеплэгъигь. Андзаур килограмм 66-м нээс къээзчыхъэрэм ябэнэгь. Нарт шыаор поынкIэу зэрэгупшысэрэм даклоу, икъулай-

ныгы дэгьоу ыгъэфедагь.

Заур килограмм 81-рэ къээзчыхъэрэм янэкъокуугь.

Спортыр зыгу рихыхэу Унэшхом йэгу къышыгфитеохэрэм таьзгушоштыгь, — къеотэжы нэгушоу Ордэн Андзаур. — Тренерхэм, къытфегумэкIыхэрэм амакъэхэр зэхэтхыштыгъэх. Зэклэми таффраз.

Тикъуаджэу Пщижъхьаблэ щышхэм ягыусэхэу Адыгейим ирай-

онхэм, къош республикэм, Краснодар краим, нэмийкIхэм къарыкIыгъэхэр зэламыгъэу къытаджэхээ, дышшэ медальхэм Андзаурэ сэрыре тафэкIуагь, — ягукеэжыхъэр льеэгъэкIуатэх Ордэн Заур.

— Узышыпсэурэ къалэм ушыбэнэыр нахь къина? — таупчыгъи Ордэн Заур.

— Алырэгъум узытхэвэлэхээ теклоногъим уфэбэнэн зэрэфаэр тренерхэм дэгьоу тагъешшагь. Аруу щитми, мафэ къэс узышальэгъурэ къалэм ибэнапIэ утет зыхыкIэ, къочIэ зэфэшьхъафхэм пкынэ-лынэхэр зэлъякIух, машшом уистырэм фэдэу огумэкы, бэнэгъум зеоты...

ЕплъыкIэхэр

Адыгэ Республикаэм изаслуженнэ тренерэу Беданыкью Рэмэзан Ордэн зэшхэм япаш, зэнэкъокуухэм афэгъэхъазырых.

— Зэшхэм яонтэгъугъэхэр зэрээфэмыдэхэр нахыши, — къеуатэ Беданыкью Рэмэзан.

— EklopIэкIэ зэфэшьхъафхэр къафэгъэгъэхээ, сигуапэу Ioф адэсэшэ. Андзаур ионтэгъугъэхэр нахь поынкI, йашхэху хэхкыпIэхэм алъяхуунымкIэ амалэу илэр нахыб. Заур къочIэ гъэтэйльнгъэр къызыфегъэфедэ, шыкIеу зылтыхъурэхэр нахь щечигъеу щыт.

Зэшхэм гуэтиньгъеу ахэльым, адигэ шэн-хабзэу зэрхээрэм къапкырыкIырэ гупшысэхэр огъэльапIэх, нэгушлкIэ уарегъэллы. Аужыре мазэхэм Ioф зыдашэжьынм фэш тренерхэм, пащэхэм аплэжыхъях нахь мышэм, Ордэнхэм шыкIэшүхэр къагъотых. КIуачIэр нахышиу апсыхъээ, алырэгъум щагъэфедэшт бэнакIэхэм зафагъэхъазыры. Лъэпкыбэ зыщыпсэурэ Урысыем и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхахъэхэм ахэлэжъэштих. Нарт лъэпкыбм ишъэо батырхэм дунээ зэнэкъокуухэм гъэхягэе аашашызэ, Урысыем икъералыгьо Гимн афэжъынчныу, къералыгьо биракъыр агъэбээтэнэу афэтэо.

Сурэтым итхэр: **Ордэн зэшхэу Заур ыкIи Андзаур.**

**Зэхэзышагъэр
ыкIи къыдээз-
гъэкIырэр:**

Адыгэ Республикаэм лъэпкIо ИофхэмкIэ, ЙэкIыб къэралхэм ачы-
псэурэ тильэпкIэ-
гъухэм адырIэ зэпхы-
ныгъэхэмкIэ ыкIи
къэбар жууѓем
иамалхэмкIэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер зыд-
шыIэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчыагъэкIэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтэу, шрифтыр
12-м нахь цыкIунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъагъэхэр редакцием
зэкIегъэкIожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлн-
ИсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
ЧылгI гъэоры-
шапI, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщахаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкIэмкIи
пчыагъэр
4876**
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1022

Хэутынум узцы-
кIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр

18.00

Зыщахаутырэр
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъяIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяIэм
игуадзэр
Мэшлэкъо
С. А.

ПшьэдэкIыж
зыхырэ секретарыр
Тхъаркъохъо
А. Н.

Футбол

Стадионным щепльынхэ альэкIыщт

Урысыем футболымкIэ иапшьэрэ куп хэт командэхэм 2019 — 2020-рэ ильэс ешIэгъур мэкъуогъум и 21-м рагъэжъэжынэу загъэхъазыры.

Хэгъэгум футбольымкIэ и Союз игъэцэкIэло куп изэхэсгыгьо къызэрэшцауагъэу, Урысыем и Правительствэ зэхэцэн ИофхэмхэмкIэ йэпIэгъу къафэхъузэ, зэнэкъокуурагъэштэх.

Европэм иопйт агъэфедэшт. ЗэлукIэхъэр зыщыкIоштхэ стадионхэм тысыпIэу ялэм ироцен-ти 10-м тельтагъэрэ билетхэр ашшэштих. Футболыр зышлгэшэгъонхэу стадионым щепльынэу фаэхэр бэ мэхъух. Арэу щитми, амалэу Ѣылэм емызэгъихэ хуу-щтэп.

Адыгейим Ѣылэмхэу «Красно-дар» иешIэгъухэм къалэм щепльыр зышлгэшохэм упчлабэ ял. Илыягъэу мыгумэкIынхэу тичыпIэгъухэм тыхъяджэ. Джыри уахътэ Ѣыл, хэкIыпIэхэм гъэзетеджэхэр ашшыдгээштэх.

НэкIубгъюр зыгъэхъазыгъэр
ЕМТЫЛЬ Нурбый.